

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“,
eina kartą į savaitę kiek-
vieną subatą.

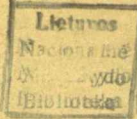
KAINA JO:

metams 8 (\$2.)
pusmečiui 4 šil. (\$1.)
3 mėnesiams 2 šil. (50c.)

Pagarsinimai 6 penai
už ketvirtinį colį, arba
sulig sutarties.

Puiki spaustuvė da-
bams atlikti.

Savo knygų sandėlis.
Adr.: „Išėivių Draugas“,
281 Eglinton Street,
Glasgow.

IŠEIVIŲ DRAUGAS

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“

Lithuanian Weekly newspa-
per. Published every Satur-
day by St. Joseph's Lithuanian
R. C. Association of Labour.
Official of all main Lithu-
anian Associations in Great
Britain. Most popular news-
paper, by far largest circula-
tion amongst Lithuanians in
United Kingdom. Advertisements
in newspaper are
bound to bring best results.

Subscriptions:

Yearly 8 sh., halfyearly 4 sh.
Advertisements 6d per square
inch.

„Išėivių Draugas“,
281 Eglinton Street,
Glasgow.

LEIDŽIAMAS BRITANIJOS L. K. DARBININKŲ Š. JUOZAPO SAJUNGOS

No.53 (198 metai IV)

29 GRUODŽIO 1917 m.

Atskiras ekz. 2 penai.

Sveikiname Visus Su Naujais Metais.

Pamaldos.

30 gruodžio SHOTTS ir BURNBANK.

GAUTA daug laiškų nuo išvažiavusių Rusijon lietuvių (paskutinios partijos). Rašyta jie nuo Uralo, Kaukazo, iš Sibiro ir tt. Traplito lietuviai po Rusiją!

Susirinkimai.

BLANTYRIO L. K. D. Sajungos kuopos susirinkimas bus 30 gruodžio 4 val. po pietų kuopos svetainėje. Taigi prašome visus narius susirinkti ir apkalbėti savo reikalus. Bus išduota metinė kuopos veikimo ataskaita, išrinkimas naujos valdybos ir tt.

Kviečia Valdyba.

GLASGOWE Blaivybės svetainėje bus susirinkimas extra, Sajungos ir Pašalpinės Dr. nedėlioje po pietų ant 6 val. Nariai atetkitė visi V-bos.

PAŠALPOS ir SAJUNGOS DELEGATŲ Suvažiavimas Naujų Metų dienoje Bellshillyj Blaivybės ir Sajungos svetainėje, 1 Sausio 1918 m. Pradžia ant 10-30 iš ryto pašalpos ir ant 2 val po pietų Sajungos. Delegatai pribukite į laiką. Valdybos.

BLANTYRE. Nemaž nesmagumo išėjo čion su Kalėdiniais pyragais-oblatkomis. Per paskutines pamaldas čion minėta, kad šiais metais oblatkų nebus, nes negalima gauti. Tačiau Kučių dienoje prisiunsta oblatkos į Blantyre, tik ne kam reikalinga jos, o kokiai ten cicilikei. Toji pasiėmus nusinešė tiesiai į „socialistų“ svetainę, kur buvo susirinkusios moteris. Tos prasidarusios baksą pradėjo ant vietos valgyti ar kam nereikia dalyti. Kai kurios tai dar namon nusinešė. Užtai kurie norėjo gauti-negavo. Kodėl taip išėjo? Parapijonas.

P. S. Ant kiek toji korespondencija sutiesia-nežinom. Parapijonas tur but pamiršo savo pavardę padėti tai nežinom nė kas rašo. Kas link oblatkų, tai tas gaudavome iš tulo vienuolino Londone. Šiais metais iškalno mums pranešta kad del karės ir valdžios uždėtų apybvavimų oblatkų negalės minėtas vienolinis pristatyti. Taip ir manyta apsieiti be jų. Bet pastaromis dienomis pasirodė, kad oblatkas gali padirbdinti „Varpo Ko“ darbininkas. Tai p. Bancevyčiaus rupesčiu oblatkos padirbdinta ir ant greitos išsiuntinėta. Prie to galėjo buti ir nesusipratimų, nes viskas daryta ant greitos. Irgi kai kurie žmonės taip umai į „cicilikus“ pereina ar cicilizmą meta, kad nelengva iš toliau žinoti kas ko vertas. Kun. J. Norbutas.

Ketveri Metai.

„IŠEIVIŲ DRAUGAS“ IR BRITANIJOS LIETUVIAI.

Štai 31 gruodžio, 1917 m. sueina keturi metai nuo pasirodymo pirmo numerio „Išėivių Draugo“. Tasai numeris išleista 1 dieną sausio, 1914 metų.

Nedrąsus buvo pirmi žingsniai ir nevisad prityrimo paremti. Viskas palengva tobulinasi. Lygiai „Išėivių Draugas“ negi galėjo užkarto palikti tokbulu, anaipol, prasi-dėjus nuo mažo ir menko iki šiai dienai tobulinasi, geryn eina.

Atminti reikia, kad „Išėivių Draugas“ pradėjo eiti be visko, kas laikraščiu reikalinga. Viskas stojosi kaip ir iš nieko.

Nebuvo skaitytojų: tai dar menkesnė bėda, nes visi laikraščiai pradeda be skaitytojų: kai yra kas skaityti-atsiranda ir kam skaityti. Aišku visgi buvo, kad Britanijoje tesant lietuvių saujai, 12 kokių tukstančių dušių, viltis ant skaitytojų buvo maža. Jug tarpe tų 12 tukstančių atmesti reikia vaikus, didžiumą moterų ir didesnė pusį vyrų nemokančių arba nenorinčių skaityti.

Nebuvo prityrusių vedėjų. Dabartinė Redakcija, kuri užsilaike nuo pradžios pasirodymo „Išėivių Draugo“, darbo ėmėsi kaip ir iš prievartos, be tam reikalingo prityrimo, kurs tik su laiku ateina. Kas pasirengta Redakcijon pristatyti-galutinai pirm „Išėivių Draugui“ pasirodysiant išvažiavo į Ameriką. Jei vėliau Redakciją atlikinėjo užduoti noriai, tai pradėjo visai be noro ir lig priversta aplinkybių.

Prie kitų sunkumų reikia priskaityti trukumą spaustuvės ir zecerų. Lietuviškos spaustuvės Britanijoje nebuvo jokios. Padaryta sutartis su labai sena ir blogai įrengta spaustuvele, kur truko ir raidžių, ir prietaisų, ir darbininkų. Reikėdavo mokėti apie £5 už numerio atspausdinimą (apie 900-1000 ekzemplierių), bet vargas Redakcijai buvo keleriopas: taisyti ir pertaisinėti po daug kartų, neretai stovinėti spaustuvėje ir nurodinti kas bei kaip veikti.

Nemaž vargo buvo su administracija, kurią priversta buvo Redakcija pati vesti. Kadangi laikraštis ėjo kaštu ir atsakomybe to paties Redaktoriaus, tai nebuvo nė galės, nė noro daug atydos nukreipti į pinigiską laikraščio pusę: rokundai vėsta tik del skaitytojų, ne del leidėjo reikalų. Užtai laikraštis turėjo nešti nuostolį, nors jau pirmais metais skaitytojų rados 800 ar 900 šimtai. Mat platinta laikraštis per agentus. Agentų buta visokių. Kiti su pasišventinimų stengė laikraštį praplatinti ir pinigų gražindavo leidėjui pilnai, savo net pridėdami, bet nemaž buvo ir tokių, ką iki šiai dienai skolų už laikraštį neatlygino. Kadangi rokundai buvo vedama silpnai, ant greitos, tik tam kad leidejas nenuskriaustų skaitytojų-tai daug skolininkų tik patis težino kiek jie kalti.

Apie atlyginimą už Redakcijos darką iki šiai dienai nėra kalbos: permenka Britanijos lietuvių kolonija, kad duotų gana tam skaitytojų.

Su laiku trukumai prašalinta. Skaitytojų skaitlius buvo pakięs iki 1500, kas, tur buti, gali skaitytis rekordu. Visoj Britanijoje labai mažai lietuvių šeimynų, kuriose nesimatytu „Išėivių Draugas“. O užtai kai kur tai ir po kelius ekzemplierius išimama. Ačiu tam laikraštis galėjo padidėti beveik dvigubai. Pradėta leisti priedų numeriai, 1½ ar net du kartu didesni už paprastus.

Šių metų pabaigoje apie pusė Britanijos lietuvių vyrų išgabendą Rusijon. Laukėm, kad „Išėivių Draugo“ skaitytojų sumažės beveik per pus. Bet pasirodė, kad „Išėivių Draugas“ jau stipresnį pasitikėjimą lietuvių tarpe įgijęs. Nors beveik pusė skaitytojų išvežta Rusijon, dabar vis dar riekalinga spausdinti apie 1200 ekzemplierių, nelab mažiau kaip ir pirma. Išvežė vyrus-like vyrų ir likusios moteris labiau griebėsi skaitymo. Kadangi netrukus laukiame žinių iš Rusijos nuo ten nuvykusių prietelių, tai galima laukti kad toliau atlikusios čion moteris dar uoliau „Išėivių Draugą“ skaitys, nes čion ras nuolat daug žinių apie savo vyrus. Lygiai plačiau manoma rašyti apie lietuvius esančius britų armijoje.

Kas link Redakcijos, tai toji savo užduotį atlikinėjo kaip galėdama geriau. Prityrimas su laiku įgyta. Per „Išėivių Draugą“ perleista nemaž paminėtinų veikalų: *Svieta Parėjunas, Paskutinieji metai tėvynėje, Nuo apšužusios gričelės iki Vatikano rumų (Pijo X gyvenimas), Iš Škotijos į Lietuvą ant motocikletkos, Karės Aukos, Sugriautas liedas, Paskutinioji Titanic'o Kelionė*, pradeda ir tik del popierio nesvietiško pabrangimo sustabdyta milžiniška poligrafija *Britanijos Lietuviai*, pradėta plati poema „Jonas Laucius“, daugybė kitokių veikalų: apysakų, straipsnių, aprašymų, eilių, sakmių ir tt. Pastarais metais nė vienas laikraštis nerašė tiek daug apie lietuvių šeimynų reikalus, Kareiviavimo įstatus, šelpimo klausimą ir tt. Svarbesnios pasaulio žinios irgi savo laiku paskelbta.

Pažymėtina: „Išėivių Draugas“ jau keli metai nuvaro nė su kuo jokių polemikų bei „diskusijų“. Nėra čia visai jokių užsipuolimų ant priešingų laikraščių ir nėra net atsakymų ant užpuolimų. Prisilaikyta tos patarlės: kas loja, tegu loja, o mes savo keliu keliausime. Mēs seniai jau išsitikinome, jog su plikiais nėra ko peštis. Kas nesupranta bei suprasti nenori-tam neišaiškinsi, kam be reikalo poperį ir atramenta gadinti...

Visi žinome, kaip prašalinta spaustuvės trukumas. Šiandien turime savo spaustuvę, kuri netik „Išėivių Draugą“ spaudžia, bet ir nemaž knygūčių išleido ir kitokių darbų atliko. Spaustuveje gaudavo uždarbį iki 4 darbininkų zecerų, tik dabar jų, del karės ir Konvencijos (per kurią išvežta Rusijon 2 zeceriu) laikoma du zecerų. Zeceriai-lietuviai, pramokę darbo neseniai ir toj pačioj spaustuveje.

Administracija sutvarkyta kuomet laikraštį leidejas perleido Sajungos nuosavybei. Dabar yra savo Administratorius, kurs prižiūri spaustuvės ir laikraščio rokundus, dabar jau laikraščio pinigai nenuslugsta ir neiš-

garuoja pas agentų, kaip seniau buta, už viską savo laiku atsilyginama.

Nors laikai labai sunkus, visgi turime viltį, kad juos praleisime laimingai, ir galėsime palaikyti „Išėivių Draugą“ priguliničiai.

Apie tą, kaip svarbu Britanijos Lietuviams laikraštis-nėra reikalo aiškinti: visi suprantame patis.

Australija Nenori Priverstinio Kareiviavimo

BALSAVIMO PASEKMĖS.

Britanijos svarbi kolonija Australija, kuri rėdosi kaip ir nepriugulmingai, sulig respublikonų tvarkos, iki šiol pas savęs neįvedė priverstinio kareiviavimo. Valdžia neatbutinai norėjo ten įvesti priverstinį kareiviavimą dar pereinamais metais, bet nepavyko. Tai galutinai kreiptasi prie žmonių, kad iš naujo perbalsuotų. Dabar jau surinkta balsai ir tas referendumas parodė, kad didžiama Australijos piliečių nenori priverstinio kareiviavimo. Už priverstinį kareiviavimą tebalsavo 792,000, prieš 967,000, tai priverstinio kareiviavimo projektas atmesta 175,000 balsų dauguma. Prieš balsavo katalikų antvyskupis Mannix, unijų nariai ir tt.

Kanadoj Priverstinis Kareiviavimas.

Užtai Kanadoj rinkimuose laimėjo valdžios šalininkai ir ten bus įvesta priverstinis kareiviavimas. Kanada rėdosi nuo britų atskirai, mažoj prigulmybėje.

Brittai Varosi Pirmyn.

PELESTINOJE TURKAMS RIESTAI.

Žydų Žemėje arba Pelestinoje brittai giriasi vėl pradėję varytis turkus tolyn nuo Jeruzolimos. Turakai traukiasi į Damasko, (kitas svarbus tos šalies miestas) pusę.

Nuo pradžios šio žygio (prieš keletą savaičių prasidėjo) brittai giriasi tame krašte atėmę iš turkų:

99 armotas su vežimeliais.

Apie 400 įvairios rūšies vežimų ir vagonų.

110 kulkasvaidžių.

Virš 7,000 šaudyklių.

18,000,000 šovinių (šaudyklėms ir kulkasvaidžiams).

Virš 58,000 armotų šovinių.

Greta to keliolika tukstančių belaisvių ir nemaž kitokių gerybių.

PASKENDO 101 KELIAUNINKAS. PAVANDENINIO LAIVELIO AUKA.

Airų sąsiauroje (tarp Dublino ir Holyhead) vokiečių povandeninis laivelis paskandino torpeda britų keliauninkų laivą *Stephens Turness* (1712 tonų). Podraug su laivu paskendo 101 keliauninkas, priskaitant laivo įgulą.

Rusijos „Rojus.“

Rubaininkai nesnaudžia.

Labai daug žinių dabar telpa spaudoje apie Rusijoje įvykusių socialistų rojų. Žinios imta nuo specialybių korepondentų britų laikraštijos (London Times, Glasgow Herald ir tt.) ir iš rusų bei Rusijos lietuvių laikraščių. Štai keletas ištrauktų; jos taip sutinka, kad apie jų teisingumą abėjonės nėra neg visi meluotų sutarę. The Daily Express Petrogrado korespondentas telegrafuoja:

Mes visi tebegyvename bėsenybių gaidynėje Petrograde. Žulikija, pradėjusi plėšimus karčemose, svaigalų sandeliuose dabar praplato veikimą savo ant privatinų gyvenimų ir kriautuvių ir net bažnyčios (cerkvės) rubavojama. Žmonės aprubavojama gatvėse ir plėšikai už tai nenubaudžiama bandos plėšikų motorkaruose atvirai rubavoja. Miestas turi apmirusią išvaizdą. Paskelbta karės stovis ir raudonoji sargyba (socialistų žandarmerija, tik seniau žandarmai budavo vos „randonsiuliai, dabar žandarai socialistų paraudę visai) saudo į plėšikus iš kulkasvaizdžių.

Exchange telegrama: „Naujienos iš Kaukazo parodo, jog didžiausia betvarkė viešpatauja ant geležinkelių, kur traukiniai užpuldinėjama ir aprubavojama.

Brittas iš Sibiro (kur jis tarnavo prie Raudonojo Kryžiaus ligonbuty) rašo (The Evening Times, 26 Dec.): „Ką tik grįžau iš antros kelionės po Sibirą. Pirmoj kelionėje rusų kareiviai tamsoje apiplėšė mane ant 639 rublių. Nupjovė kišenę ir pabėgo. Nuėjau prie milicijos. Milicionieriai atsakė, esą gaila, nes aš brittas, o jei tas būtų atsitikę žydai bei vokiečiai, tai gerai būtų.“

Daily Express telegrama iš Petrogrado: Bolševikų valdžia, sakoma, silpnėja, nes kareiviai ir darbininkai ima atsimesti. Tai dėl trukumo autoriteto ir dėl girtų pogromų (rubavojimų), kurie tebsitensia. Betvarkė tensiasi mieste. Apiplėsimai svaigalų krautuvių graso virsti į rubavojimą maisto krautuvių. Krautuvninkai išganstij.“

Daug kitų laikraščių praneša, kad socialistai veikia žiauriau už carą, daugybę žmonių sukimšo į kalėjimus be jokio teismo bei kalčios, tų tarpe garsius kadetų atstovus Šingarevą, Tereščenko, kitus kadetų vadus nesugaudę. Uždarė visus laikraščius sau priešingos pakraipos. Atėmė cerkves ir cerkvių turtus, o social-anarchisių vadas net žadėjęs įrengti giljotiną, kuri galėtų antsyk nukirpti kelius desėtkus galvų. Berods, Prancuzų revoliucijoj prieš Napoleoną revoliucionierių vadai pradėjo karpyti savo priešams galvas, tai netrūkus atsirado kas ir jiems patiems nukirpo. Beja, sakom nukirpti galvą, o ne nuo galvos plaukus.

Rusų dienraštis „Rieč“ rašo:

Veikiančioji Atmija, 13 spalio. Komisionieriai pietvakarių fronto gavo žinią, jog kai kurie pėstininkų pulkai pradėjo kelti riaušes. Kareiviai laužia krautuves, atiminėja tavorus, rubavoja gyventojus, per prievartą paliuosuoja suareštuotus. Riaušininkų minia užpuolė net Počajevo Lavrą (didelis rusų vienuolinas). Šlisselburge užvesta dirbtuvėse socialistų tvarka. Pavaryta 4 darbininkai be priežasties. Raudon-sargiai užmušė už kaž ką (neištyrta) darbininką Verdeną, kuri gavo palaidoti jo pati. Užtai socialistai iškilmingai laidojo visuomenės pinigais tulą „kovotoją už laisvę“ Smoliakovą, kuris užmušta kuomet buvo užpuolęs rubavoti dvarą Šceglovo.

Kubanio kazokai atsimetė nuo valdžios, nes socialistų kamisoriai norėjo atimti iš kazokų žemes ir apiplėšti ukininkus. Kazokai eiklauja ne tik neprigūnhybės, bet šventos

spakajaus nuo socialistų rojaus apaštola.

Lietuvių Rusijos laikraščių „Vado“ „Lietuvos Balso“ ir „Rygos Garso“ ištraukas jau turėjome „Išveivų Drauge“. Štai karo rašo „Santara“, laikraštis artimesiais socialistams neg mums:

Anarchija Rusijoje.

Paskutiniaisiais laikais visoje Rusijoje prasidėjo didžiausia netvarka. Iš įvairių miestų ir gubernijų pranešama apie progromus. Deginami dvarai, kertami miškai ir viskas naikinama. Miestuose daužomi sandėliai krautuves. Tą viską daro dažniausiai kariuomenė ir tamsioji minia, kažin keno kurstoma.

Pavysdžiui ir Podoliaus gub. taip nukentėjo lig ją buvo totoriai užpuolę. Yra apskričių, kuriose sunaikinti visi pasėliai, išnaikinti gyvuliai, paukščiai. Panašios žinios plaukia iš visos Rusijos, ir gresia jai neapsakomu pavojum. Valdžia neranda priemonių prašalinti tokiems apsiereikškimams.

Iš įvairių miestų pranešama, kad paleisti kareiviai, kelia didžiausias riaušes: daužą spirito sandėlius, pasigėrę eina daužyt sandėlių, naikint turtų.

Korespondencijos.

CRAIGNEUK. Gruodžio 23 čionai buvo pamaldos. Tik gaila, pastebėti teko, kaip mūsų jaunimas čion augęs visai nenori pamaldose lietuviams skiriamos dalyvauti. Bažnyčioj visai nesimato jaunimo amžiuje tarp 15 ir 18 metų. Tuotarpu jų, Craigneuke randasi apie 20 ypatų, jei nedaugiau. Iš tų visų retas kuris ir labai retai ant lietuviškų pamaldų ateina. Kurie eina-eina ant angliškų. Kitose lietuvių kolonijose girdėti, jaunimas labiau suspratus, sudaro bažnytinius chorų ir gražiai prireikus pagieda lietuviškai (pav. Addiewell, Stoneburn patis vieni pagauę vaikučiai gerai lietuviškai pagieda per pamaldas-red.). Galėtų ir pas mus jaunimas tai padaryti, tik perdaug apsilėdęs arba „anglikus“ išvirtęs, it toji varna į povas.

Maldininkas.

MOTHERWELL. Šiandien (23 gr.) čionai rupesčiu J. Radvinaucko iš Craigneuk ir K. Barušauckienės iš Motherwell padaryta rinkliavos dėl atlikusių čion šeiminių. Surinkta 14/9d., nedaug, nes ne visi prisidėti auka norėjo: anaipol, kai kas išpludo ir užkeikė, nors daug kas aukavo pritinkamai. Nežinia, ar pasiseks Motherwellyj sutvarkyti rinkliavas nuolatines.

J. R.

STEVENSTON. Gruodžio 19d. numirė čion vienas iš senesnių lietuvių, 65 metų amžiaus Adomas Parulis. Jis paėjo iš Suvalkų rėd. Kalvarijos par., Lietuvoj palikęs buvo moterį (dabar mirusi) su porą dukterų. Škotijoj išgyveno apie 29 metus. Prigulėjo prie parapijinės draugijos, laike ligos buvo aprupintas sv. sakramentais. Gruodžio 21 palaidota jis su katalikų apeigomis. Lai buva jam lengva Škotijos žemelė. Čia buvęs.

„SUNDAY POST“ ir RANKPELNIŠ.

Didelis anglų savaitraštis „Post“ 23 gruodžio patalpino ištisą straipsnelį, kuriame išvelka prieš brittus „Rankpelni“ ir „Karda“. Rošo kad pirmasis, menkos išveizdos ir menkos įtekmės laikraštukas, žinomas tarp lietuvių savo supuvusiais („rabid“ – pagedęs, neseikas, rabid dog-pagedęs šuva) mokslais ir užsipuldinėjimais ant Bažnyčios. „Šakės“ ipėdinį „Karda“ aprašo panašiai. Sunday Post priskaito tuos leidinius prie demoralizuojančių šlamštų ir, matomai, nori įskunsti valdžiai. Lietuviams iš to gėda prieš svetimtaučius, o kas blogiausia-užpelnęta gėda.

Aiškus tikslas Sunday Post, tik juokai kad norėdami valdžiai įduoti reporteriai parinko „apkaltinančius“ straipsnius kaip tik šaltesnius, aplenkdami tikrai priešvaldiškus Matyti, kad rinkosi tie, ką lietuvių kalbos nepažįsta.

Uddingstono L. K. D. Sąjungos kuopa.

Centralis Komitetas „Lituania.“

Jau suvirš dvejus metus gyvuoja komitetas „Lituania.“ Isteigtas yra jis, kai jau žinoma, 7 lapkričio 1915 m. Iš pradžių komitetas „Lituania“ rupinosi tik lietuviams belaisviais. Tečiau nuo 15 gruodžio 1916 m. jis prapletė savo programą, apimant visas karo aukas Lietuvoje ir pasivadino: „Lituania“ Centralis Komitetas nukentėjusiems nuo karės Lietuvoje šelpti. („Lituania,“ Comité Central de secours aux victimes de la guerre en Lituania). Savo skyrių turi Ispanijoj; mano steigti kitur. Lituhanijos istatai užtvirtinti Šveicarijos valdžios.

Kadangi Šveicarijone dažnai atsilanko žmonės iš Lietuvos, tai Centralis Komitetas „Lituania“ turi gerą progą įteikti pašalpą į pačių lietuvių rankas. Gaila, kad Amerikos Centralis Komitetas neprisiuntė mums surinktųjų pinigų. Jau ne viena karo auka Lietuvoje būtų išgelbėta nuo mirties, daug ašarų nušluostyta, daug vargo palengvinta...

Lietuvių konferencija, įvykusi neseniai (1-10 lapkričio 1917 m.) Berne, kurioje dalyvavo atstovai iš visų beveik šalių, kur gyvenama daugiau lietuvių, nutarė, kad Centralis Komitetas „Lituania,“ parašytų laišką Raudonamjam Suv. Vals. Kryžiui, prašant, kad jis pagelbėtų surinktasias Centralio Komiteto Amerikoje aukas persiunsti Komitetui „Lituania,“ dėl persiuntimo Lietuvon. Išrinktoji konferencijos komisija atsilankė pas Suv. Vals. pasiuntinį Berne ir įteikė viršminėtąjį laišką, prašant pasiūsti jį Amerikon Raud. Kryžiui ir apskritai paremti Lietuvos šelpimo dalykus.

Delegacijoj dalyvavo: p. Dr. A. Smetona, Lietuvos Tarybos pirmininkas; p. Južin. St. Kairys, Lietuvos Tarybos vice-pirmininkas; Kun. kan. K. Olšauskis, pildomojo Komiteto pirmininkas; Kun. Dr. V. Bartuška, Amerikos lietuvių-katalikų igaliuotinis; Kun. A. Steponaitis, Centralio Komiteto „Lituania“ pirmininkas. Pats Ambasadorius p. Stoval dar nebuvo grįžęs iš Amerikos, taigi priėmė jo vietininkas. Jis priėmė maloniai ir žadėjo padaryti visą, kas galima.

Konferencija išnešė tam tikrą rezoluciją, prašant Centralio Amerikos Komiteto kuogreičiausiai siūsti surinktuosius pinigus Lietuvon per Šveicarijos Centralį Komitetą „Lituania.“ Podalinimas viršminėtųjų pinigų įvykti turės tuo budu, kuris yra rinkėjų nustatytas.

Tikimės, jog pinigų prisintiūmū iš Amerikos nebus kliučių ir tenykštis Centralis Komitetas bus malonus pasiūsti surinktas aukas vargstančiai Lietuvai nurodytuju konferencijos keliu.

Lietuvių belaisvių šelpimą iš pradžių trukdė pinigų stoka. Didėsės Britanijos lietuvių teisybė parodė savo didelį gerašir-

dingumą, tečiau jie vieni negalėjo šelpti desėtkus tukstančių mūsų belaisvių Amerikos lietuvių atsiliėpė vos pernai 1916 m. apie Kalėdas. Kad ir vėlai, bet užtai atsiuntė stiprą pašalpą: viens Centralis Amerikos Komitetas atsiuntė 35,000 dolerių. Tuoj po Naujų Metų išleisim smulkia „Lituhanijos“ apyskaitą. Visiems aukotojams „Lituania“ taria širdingai ačiū.

Paskutiniu laiku apsinkinta valgomų daiktų išsiuntimas iš Šveicarijos belaisviams. Šveicarijos valdžia raštu iš 12 spalio š. m. atėmė daugeliui komitetų (buvo išviso 72) teisę savystoviai siuntinėti belaisviams pašalpą, palaikant tą privilegiją tik Raudonamjam Kryžiui ir Valstybinėms Komitetams. Kadangi Lietuvos valstybinio komiteto susiorganizavimas dar nepilnai užgvarantuotas, tai „Lituhanijai“ grėšė pavojus. Bet kadangi ji nesnaudė, tai ir tapo Šveicarijos valdžios užtvirtinta drauge su kitais.

10 lapkričio šių metų baigiantis lietuvių Konferencijai Berne, lietuvių delegacija apsilankė pas Šveicarijos prezidentą p. Dr. Schulthess, idant padėkoti Šveicarams už jų vaišingumą ir prielankumą mūsų mokinių čiaisi jaunumenei, kuri nuo kelių dešimčių metų semia čionykščiuose universitetuose šviesą, o dabar ypač už prielankumą mūsų labdaringsiems komitetams. Joje dalyvavo šie asmens: p. Dr. Smetona, Lietuvos T. pirm., p. Dr. Šaulys, Lietuvos T. sek., kun. kan. Olšauskis, pildomojo Kom. pirm.; kun. A. Steponaitis, Cent. K. „Lituania“ pirm. Šios delegacijos atsilankymas turi didelę svarbą lietuvių veikime Šveicarijone.

Taip tai išrodo komiteto „Lituania“ veikimas, trumpai suėmus. Apyskaita, kurią išduosim tuoj po Naujų Metų, plačiau parodys mūsų veikimą.

Yra žmonių, neprigulinčių prie čionykščių organizacijų, kurie turėdami ikvaliai liuso laiko, platina neteisingas žinias apie mūsų komitetą ne tik pas savuosius, bet ir svetimtaučius, ar tai per spaudą ar tai privačiu budu.

Mums, žinoma, nėra laiko vesti polemikas per laikraščius su tokiais žmonėmis. Čia priminsime tik tiek, kad lietuvių konferencija įvykusi Berne 1-10 lapkr. 1917, kaip ir seniau buvusios konferencijos Šveicarijone atrado mūsų komiteto darbą tinkamu ir linkėjo kloties ateityje. Konferencijų rezolucijos yra to liuditojomis.

Pirmininkas A. Stepanaitis.

Friburgas,
4 gruodžio 1917 m.

P. S. Pinigus prašome siūsti Centralio Komiteto „Lituania“ išdininko V. Džimidiavičiaus vardu: Lausanne, Avenue des Toises 8, Suisse.

Nuo Kalėdų š. m. mūsų Komitetas persikelia iš Friburgo į Lausanne. Adresas: Avenue des Toises 8, Lausanne, Suisse (Šveicarija). A. St.